

Üldalused

Õppe- ja kasvatusesmärgid

Käsitöö ja kodunduse õppeainega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb rahulolu praktilisest eneseteostusest; hindab tööd ja töö tegijat;
- 2) mõistab tehnoloogia arengut, näeb sellest tulenevaid muutusi töös ning nende mõju keskkonnale;
- 3) kavandab ja teostab oma ideid ning lahendab loovalt endale võetud ülesandeid;
- 4) võrdleb ja kasutab erinevaid materjale;
- 5) teab ohutu töötamise põhimõtteid ning järgib neid;
- 6) töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös;
- 7) lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest;
- 8) tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana;
- 9) väärtustab ja hoiab rahvuskultuuri ning teadvustab oma kohta mitmekultuurilises maailmas.

Õppeaine kirjeldus

Käsitöö ja kodundus on õppeaine, mis lõimib teoreetilised teadmised igapäevaelus vajalike praktiliste oskustega. Käsitöö seos tarbekunstiga loob loomingulise eneseteostuse eeldused. Arutletakse kunsti, käsitöö ja moe seoste ning käsitöö ja kergetööstuse tähtsuse üle ajaloo ja tänapäevamaailmas. Tutvutakse erinevate materjalide ja nende omadustega ning proovitakse nende kasutamise mitmesuguseid tehnikaid. Õpitakse nägema ja leidma huvitavaid ning uudseid lahendusi esemete ja toodete disainimisel. Oluline osa on säilitada ja arendada rahvuslikke kultuuritraditsioone nii käsitöös kui ka kodunduses. Õpitakse märkama erinevate maade käsitöö- ja toidutraditsioone ning nende seost ajaloo, kliima, usu ja kultuuritavadega. Loomingulistel ja praktilistel tegevustel on ka lõõgastav funktsioon nii õppetöös kui ka tulevases elus.

Seega kujundab käsitöö ja kodundus õppeainena õpilases praktilist mõtlemist, loovust, käelise tegevuse arengut ja eneseanalüüsi võimet ning arendab tehnoloogiaalast kirjaoskust. Õppeaine lõimib teadmisi, mis on omandatud teistes õppeainetes.

Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: muuseumid, näitused, looduskeskkond, arvutiklass, kooliõu, ettevõtted jne;
- 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: loov praktiline tegevus, projektõpe, uurimistööd, katsetused (nt erinevate materjalide ja toiduainete omadused), ürituste ja näituste korraldamine, internetipõhiste keskkondade kasutamine oma ideede ja töö tutvustamiseks ning eksponeerimiseks, mängud, arutelud, diskussioonid, väitlused jne;
- 8) lähtutakse sellest, et käsitöö ja kodundus on praktilise suunitlusega õppeaine: vähemalt 2/3 õppetunnist peab olema praktiline tegevus;
- 9) on rõhk loovusel (disainimine), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisel (rahvuslik toode, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toote kaunistamisel jne) ning nüüdisaegsel tehnoloogial;
- 10) pööratakse enne uute tehnoloogiate ja seadmete kasutamist tähelepanu ohutusele;

- 11) planeerib õppesisu ajalise jaotumise aineõpetaja. Käsitöös on soovitatav igal õppeaastal valida 2 põhilist tööliiki, millega seostada ainesisesed läbivad teemad (kavandamine, rahvakunst, töö organiseerimine, materjalid);
- 12) projektõppe teemasid valides saab rohkem tähelepanu pöörata paikkonna traditsioonidele, tutvuda e teistega loovalt probleeme lahendama, looma ning aineüritusi korraldama (projektõppe teemad võivad olla nii kodundusest, käsitööst kui ka tehnoloogiast);
- 13) jaotatakse klass toitu valmistades ja teiste praktiliste ülesannete korral väiksemateks rühmadeks (1–5 õpilast);
- 14) leitakse kodunduse teemade juures lõimingu võimalusi nii inimeseõpetuse, bioloogia kui ka keemiaga; terviseteadlik käitumine kinnistub tunnis tehtavate praktiliste ülesannete kaudu;
- 15) lähtutakse eesmärgist, et õpilased õpiksid iseseisvalt oma tööd kavandama ja organiseerima, ning välditakse liigset otsest juhendamist.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.

Õpitulemuste omandamise hindamisel on oluline nii õpetaja sõnaline hinnang, hinne kui ka õpilase enda hinnang oma tööle. Õppeülesande lahendamisel hinnatakse:

- 1) kavandamist ja planeerimist (originaalsust, iseseisvust, oskust põhjendada tehtud otsuseid/valikuid);
- 2) valmistamist (materjalide ja töövahendite kasutamise oskust, omandatud teadmiste rakendamist praktikas, tööhutusnõuete ja hügieenireeglite järgimist, iseseisvust, koostööoskust);
- 3) töö tulemust (kavandatu õnnestumist, viimistlust ja kvaliteeti, töö õigeaegset valmimist, esitlemise oskust);
- 4) õpilase arengut, püüdlikkust ning kodukorra täitmist.

Kujundavad üldpädevused

Väärtuspädevus

Õpilane:

- tunneb huvi oma rahva;

Sotsiaalne pädevus

Õpilane:

- arendab kriitilist ja loovat mõtlemist;
- õpib eesmärgistatult vaatlema;

Enesemääratluspädevus

Õpilane:

- suudab mõista ja hinnata iseennast;

Õpipädevus

Õpilane:

- leiab loodusteaduslikku infot;
- oskab teha katset või vaatlust;

Suhtluspädevus

Õpilane:

- õpib mõistma, kirjutama ja edastama teavet erineval viisil (tekst, tabel, diagramm);

Matemaatikapädevus

Õpilane:

- suudab kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt;
- esitab vaatlusandmeid tabelitena;

- ressurside planeerimine (aeg, raha);
- ajaarvamine

Ettevõtlikkuspädevus

Õpilane:

- töötab nii paaris kui ka rühmas;

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Keel ja kirjandus

Õpilane:

- loeb ja mõistab erinevaid tekste;
- kasutab sobivat stiili ja ainealast sõnavara oma tööde vormistamisel;
- oskab kriitiliselt analüüsida teksti ja hangitud infot;
- suudab väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- mõistab, et toimetulek iseenda ja oma eluga tagab õnne ning rahuolu;
- arendab suhtlus- ja koostööoskusi;
- kujundab oma arvamust;

Matemaatika

Õpilane:

- mõistab abstraktselt ja loogiliselt;
- oskab orienteeruda ajaarvamises;
- planeerib olulisemaid edasise karjääri lähtetingimusi;
- omab matemaatilist kirjaoskust (graafikud, tabelid, diagrammid);
- oskab püstitada probleeme ja leida neile lahendusi;
- oskab planeerida oma ressursse (aeg, raha);

Võõrkeeled

Õpilane:

- kasutab tunnis võõrsõnu;
- kasutab erinevaid võõrkeelseid teatmeallikaid;
- kasutab sobivaid võõrkeelseid (autentseid) alustekste ning erinevaid pädevusi arendavaid töömeetodeid;
- mõistab ja suhtub lugupidavalt erinevatesse kultuuridesse ja traditsioonidesse;
- tunneb erinevaid kultuuri ja traditsiooni;
- mõistab oma ja teiste kultuuride erinevust ning austab teisti keeli ja kultuuri mitmekultuurilises ühiskonnas.

Kunstiained

Õpilane:

- mõistab kunsti tähtsust;
- käib õppekursioonidel;
- tutvub kohaliku ja maailma kultuuripärandiga;
- teadvustab kultuuri rolli igapäevaelus;
- väärtustab uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loominguulist väljendamist;
- osaleb ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused).

Kehaline kasvatus

Õpilane:

- jälgib hügieeninõudeid ja ohutusreegleid;
- kirjeldab spordi tegutsemise tähtsust elus;

- mõistab ja kirjeldab tervise hoidmise viise, nagu mitmekesine toit, uni ja puhkus ning liikumine ja sport.

Sotsiaalsed (ajalugu, ühiskonnaõpetus)

Õpilane:

- nimetab silmapaistvaid isikuid kodukohas, Eestis ja maailmas;
- tunneb oma õigusi ja teab ka nendega kaasnevat kohustusi;

Loodusained (bioloogia)

Õpilane:

- jälgib hügieeninõudeid ja ohutusreegleid;
- oskab nimetada inimese arengut ja kasvamist mõjutavaid tegureid;
- teab, mis on varane ja hiline küpsemine, suguküpsus, soojätkamine, uimastid.

Tehnoloogia

Õpilane:

- rakendab nüüdisaegseid tehnoloogiaid (nt arvutit);
- aitab tunnetada pideva õppimise vajadust tööprotsessis;
- oskab oma tööd valida ning kavandada;
- oskab arendada ning analüüsida oma töövõimeid.

Kujundavad üldpädevused

Loodusteaduslik pädevus

Õpilane:

- ✓ töötab erinevate looduslike ja tehismaterjalidega;
- ✓ eeldab tutvumist nende materjalide omadustega;
- ✓ puutub otseselt kokku mitmete keemiliste ja füüsikaliste protsessidega.

Sotsiaalne pädevus

Õpilane:

- ✓ tunneb tehnika ja tehnoloogia arengu;
- ✓ ühiselt töötades õpib teisi arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma;
- ✓ tutvub eri maade kultuuritraditsioonidega;
- ✓ suhtub mõistvalt teistesse rahvustesse.

Enesemääratluspädevus

Õpilane:

- ✓ õpib töötama iseseisvalt;
- ✓ õpib hindama ja arendama oma tehnoloogia võimeid tehnoloogia ülesannete iseseisva lahendamise kaudu.

Kunstipädevus

Õpilane:

- ✓ disainib ja valmistab erinevaid esemeid;
- ✓ õpib hindama uudseid ja isikupäraseid lahendusi;
- ✓ märkab esemete disaini funktsionaalsust ja seoseid kunstiloomingu ning kultuuritaustaga.

Suhtluspädevus

Õpilane:

- ✓ täiendab tema tehnoloogiasõnavara;
- ✓ esitleb oma tööd;
- ✓ arendab väljendusoskust;
- ✓ otsib tööülesannete ning projektide vajalikku materjali ja infot.

Matemaatikapädevus

Õpilane:

- ✓ kasutab oma töös loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi;

- ✓ analüüsib ja leiab paremaid lahendusi

Tervise ja kehakultuuri pädevus

Õpilane:

- ✓ praktilistes ülesannetes käitub terviseteadlikult;
- ✓ toidub tervislikult;
- ✓ arvestab ergonoomika põhimõtteid;
- ✓ väärtustab sportlikku eluviisi.

Väärtuspädevus

Õpilane:

- ✓ tunneb huvi oma rahva;
- ✓ Sotsiaalne pädevus
- ✓ Õpilane:
- ✓ arendab kriitilist ja loovat mõtlemist;
- ✓ õpib eesmärgistatult vaatlema;

Enesemääratluspädevus

Õpilane:

- ✓ suudab mõista ja hinnata iseennast;

Õpipädevus

Õpilane:

- ✓ leiab loodusteaduslikku infot;
- ✓ oskab teha katset või vaatlust;

Suhtluspädevus

Õpilane:

- ✓ õpib mõistma, kirjutama ja edastama teavet erineval viisil (tekst, tabel, diagramm);

Matemaatikapädevus

Õpilane:

- ✓ suudab kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt;
- ✓ esitab vaatlusandmeid tebelitena;
- ✓ ressursside planeerimine (aeg, raha);
- ✓ ajaarvamine

Ettevõtlikkuspädevus

Õpilane:

- ✓ töötab nii paaris kui ka rühmas;

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Keel ja kirjandus

- ✓ Õpilane:
- ✓ loeb ja mõistab erinevaid tekste;
- ✓ kasutab sobivat stiili ja ainealast sõnavara oma tööde vormistamisel;
- ✓ oskab kriitiliselt analüüsida teksti ja hangitud infot;
- ✓ suudab väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- ✓ mõistab, et toimetulek iseenda ja oma eluga tagab õnne ning rahuolu;
- ✓ arendab suhtlus- ja koostööoskusi;
- ✓ kujundab oma arvamust;

Matemaatika

- ✓ Õpilane:
- ✓ mõistab abstraktselt ja loogiliselt;
- ✓ oskab orienteeruda ajaarvamises;
- ✓ planeerib olulisemaid edasise karjääri lähtetingimusi;
- ✓ omab matemaatilist kirjaoskust (graafikud, tabelid, diagrammid);
- ✓ oskab püstitada probleeme ja leida neile lahendusi;

- ✓ oskab planeerida oma ressursse (aeg, raha);

Võõrkeeled

- ✓ Õpilane:
- ✓ kasutab tunnis võõrsõnu;
- ✓ kasutab erinevaid võõrkeelseid teatmeallikaid;
- ✓ kasutab sobivaid võõrkeelseid (autentseid) alustekste ning erinevaid pädevusi arendavaid töömeetodeid;
- ✓ mõistab ja suhtub lugupidavalt erinevatesse kultuuridesse ja traditsioonidesse;
- ✓ tunneb erinevaid kultuuri ja traditsiooni;
- ✓ mõistab oma ja teiste kultuuride erinevust ning austab teisti keeli ja kultuuri mitmekultuurilises ühiskonnas.

Kunstiained

- ✓ Õpilane:
- ✓ mõistab kunsti tähtsust;
- ✓ käib õppeekskursioonidel;
- ✓ tutvub kohaliku ja maailma kultuuripärandiga;
- ✓ teadvustab kultuuri rolli igapäevaelus;
- ✓ väärtustab uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist;
- ✓ osaleb ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused).

Kehaline kasvatus

- ✓ Õpilane:
- ✓ jälgib hügieeninõudeid ja ohutusreegleid;
- ✓ kirjeldab spordi tegutsemise tähtsust elus;
- ✓ mõistab ja kirjeldab tervise hoidmise viise, nagu mitmekesine toit, uni ja puhkus ning liikumine ja sport.

Sotsiaalsained (ajalugu, ühiskonnaõpetus)

- ✓ Õpilane:
- ✓ nimetab silmapaistvaid isikuid kodukohas, Eestis ja maailmas;
- ✓ tunneb oma õigusi ja teab ka nendega kaasnevat kohustusi;

Loodusained (bioloogia)

- ✓ Õpilane:
- ✓ jälgib hügieeninõudeid ja ohutusreegleid;
- ✓ oskab nimetada inimese arengut ja kasvamist mõjutavaid tegureid;
- ✓ teab, mis on varane ja hiline küpsemine, suguküpsus, soojätkamine, uimastid.

Tehnoloogia

- ✓ Õpilane:
- ✓ rakendab nüüdisaegseid tehnoloogiaid (nt arvutit);
- ✓ aitab tunnetada pideva õppimise vajadust tööprotsessis;
- ✓ oskab oma tööd valida ning kavandada;
- ✓ oskab arendada ning analüüsida oma töövõimeid.

Läbivad teemad

Läbiv teema	Õpilasel kujundavad oskused ja teadmised	Meetod
-------------	--	--------

41. <u>Kultuuriline identiteet</u>	<ul style="list-style-type: none"> • mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana; • tutvub esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadeiga; 	<ul style="list-style-type: none"> • töö õpikuga; • viktoriin; • esitlus; • õppekursioon; • vestlus
42. <u>Elukestev õpe ja karjääri planeerimine</u>	<ul style="list-style-type: none"> • kujundab tööharjumusi; • tegutseb iseseisvalt; • mõtleb loovalt; • vastutab oma töötulemuste eest. 	<ul style="list-style-type: none"> • vestlus; • harjutused; • õppekäigud; • rollimängud; • arutelu
43. <u>Teabekeskond</u>	<ul style="list-style-type: none"> • oma töö kavandamisel ja ainealaste projektide käigus info kogumiseks õpib kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindab kogutud informatsiooni usaldusväärsust; • kasutab Interneti; • on kursis tehnoloogia uuendustega ning tutvuda disainerite ja käsitöö tegijate loominguga üle maailma. 	<ul style="list-style-type: none"> • töö õpikuga; • viktoriin; • esitlus; • õppekursioon; • vestlus
44. <u>Tehnoloogia ja innovatsioon</u>	<ul style="list-style-type: none"> • saab aru intellektuaalomandi kaitsest ning kasutab arvutit oma tööde kavandamisel ja esitlemisel; • õpib oma tööd virtuaalkeskkonnas esitlema; • tutvub täisautomaatsete arvuti abil juhitud seadmetega; • tunnetab tänapäevaseid tehnoloogia võimalusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • vestlus; • harjutused; • õppekäigud; • rollimängud; • arutelu; • töö õpikuga; • esitlus; • õppekursioon
45. <u>Tervis ja ohutus</u>	<ul style="list-style-type: none"> • tutvub erinevate tööliikide tööohutusega ning arvestab ohutusnõudeid; • tutvub erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid; • teab tervisliku toitumise põhitõdesid. 	<ul style="list-style-type: none"> • vestlus; • harjutused; • rollimängud; • arutelu; • töö õpikuga; • viktoriin; • esitlus; • õppekursioon

46. <u>Keskkond ja jätkusuutlik areng</u>	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab, toodet valmistades säästlikult nii looduslikke kui ka tehismaterjal; • pöörab tähelepanu keskkonna-säästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele; • saab aru, et on vajalik jäätmete sorteerimine ning energia ja ressursside kokkuhoid. 	<ul style="list-style-type: none"> • vestlus; • harjutused; • õppekäigud; • rollimängud; • arutelu; • töö õpikuga; • esitlus; • õppekäik.
47. <u>Väärtused ja kõlblus</u>	<ul style="list-style-type: none"> • kujundab hindavat suhtumist töösse ja töö tegijasse; • töötab rühmas; • teab väärtuslikke kogemusi üksteisega arvestamisel; • oskab konflikte lahendada. 	<ul style="list-style-type: none"> • vestlus; • harjutused; • õppekäigud; • rollimängud; • arutelu; • esitlus; • õppekursioon;
48. <u>Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus</u>	<ul style="list-style-type: none"> • toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele; • oskab oma ideeid realiseerida ja tööprotsessi organiseerida; • proovib oma võimeid; 	<ul style="list-style-type: none"> • vestlus; • harjutused; • õppekäigud; • rollimängud; • arutelu; • töö õpikuga; • viktoriin; • esitlus; • õppekursioon;

Füüsiline õpikeskkond

1. Tehnoloogiaõpetuse, käsitöö ja kodunduse tundide läbiviimiseks jaotuvad õpilased klassis kahte rühma soolisust arvestamata.
2. Kool korraldab valdava osa käsitöö ja kodunduse õpet ruumides, kus:
 - ✓ käsitöö jaoks vajalik sisustus vastab kooli valitud praktilistele töödele;
 - ✓ kodunduse jaoks vajalik sisustus on tänapäevane ning võimaldab ohutult ja nüüdisaegselt toitu valmistada. Praktilistes kodunduse tundides kannavad õpilased põlle;
 - ✓ on ventilatsioon;
 - ✓ ruumid ja õppetarbed, sealhulgas tööriistad, vastavad tervisekaitse, tööohutuse ja ergonoomia nõuetele.
3. Kool võimaldab käsitöö ja kodunduse õppeks vajalikud materjalid.

Käsitöö ja kodunduse tunnis on õppekeskkonnal väga oluline roll. Õpilaste ohutuse tagamiseks erinevate tööriistade ja seadmetega töötamisel ning iseseisvat loomingulist tööd võimaldava keskkonna loomiseks näeb ainekava ette, et õpperühma suurus ei ületa 15 õpilast. Kõigile õpilastele võrdsete arenguvõimaluste tagamiseks on lisaks hästisisustatud õppeklassile ja õppeköögile vajalikud ka rahalised vahendid õppetöös vajalike materjalide, toiduainete ja puhastustarvete ostuks.

Nõuded füüsilisele õppekeskkonnale käsitöös ja kodunduses

Õpitulemuste saavutamiseks on vajalik funktsionaalselt ja esteetiliselt sisustatud käsitööklass ning tänapäevase sisustusega õppekööök, kus on võimalik ohutult ja kaasaegselt toitu valmistada.

Praktilistes kodunduse tundides kannavad õpilased põlle (vm sobivat rõivastust).

Õppetööks nähakse igal õppeaastal ette rahalised vahendid järgmisteks kulutusteks:

- käsitöömaterjalid
- toiduained
- puhastusained, majapidamispaber, prügikotid, foolium, küpsetuspaber